

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ
з курсу
«Історія та теорія соціальної критики»

1. Програмові засади дисципліни: мета, цілі, завдання. Структура дисципліни. Інформаційні ресурси (література навчальна та наукова, сайти, аналітичні центри). Завдання для самостійної роботи. Критерії оцінювання.
2. Соціальна незадоволеність як передумова формування рефлексії щодо суспільства.
3. Соціальна критика та утопічний світогляд.
4. Соціальна критика та соціальна апологетика.
5. Загальні вектори соціальної критики: «ліва» та «права» соціальна критика: час та простір, «Золота доба» та «утопія».
6. Чинники становлення соціальної критики.
7. Соціальна критика як субдисципліна та самостійна дисципліна у соціогуманітарному просторі.
8. Криза соціології як чинник розвитку соціальної критики.
9. Фрагментація, спеціалізація та гібридизація соціального знання, їхні форми.
10. Критичне мислення як предмет соціологічного аналізу.
11. Макро-, мезо- та мікро- масштаби прояву соціальної критики.
12. Соціетальна критика.
13. Свідомість соціетальних критиків.
14. Статус соціального критика.
15. Критика у науці та її форми.
16. Лінгвістичний аспект соціальної критики.
17. Формування критичної рефлексії у стародавніх державах.
18. Універсальна міфологема «Золотої Доби».
19. Ескапізм та реформістські проекти у стародавні часи.
20. Спроби впровадження у життя утопічних проектів у стародавній час.
21. Демократичні, аристократичні, авторитарні та ескапістські тенденції в античній соціальній критиці.
22. «Держава» Платона.
23. Нігілізм кініків.
24. Гуманізм епікурейства.
25. Проповідь поміркованості у стоїцизмі.
26. Зародження християнства як ідеології нижчих верств населення римської імперії.
27. Перетворення християнства на державну ідеологію та відтворення її критичного потенціалу у християнському сектантстві протягом Середньовіччя.

28. Гуманізм Ренесансу та «титанізм» (за О. Лосєвим).
29. Витоки лібертаріанства.
30. Авторитаризм Н. Макіавелі.
31. Гуманізм Просвітництва та антиклерикалізм.
32. Праве та ліве лібертаріанство.
33. Реформація.
34. Протестантизм.
35. «Свобода, рівність та братерство» як гасла Великої Французької Революції.
36. «Утопія» Т. Мора.
37. Ідеї Сен-Симона, Фур'є та Оуена та спроби їх реалізації у соціальній практиці.
38. Анархізм.
39. Утопія як досвід системного передбачення соціального майбутнього.
40. Витоки марксизму та його становлення.
41. Марксистська критика нерівностей у суспільстві.
42. Критика відчуження.
43. Теорія суспільно-економічних формацій та революція.
44. Марксизм у ХХ ст.
45. Практики реалізації революційних ідей марксизму у ХХ ст.
46. Ленінізм, троцькізм та сталінізм. Ревізіонізм.
47. Франкфуртська школа та «нові ліві».
48. Марксистська критика «суспільства споживання» та антиконсюмеризм.
49. Анархомарксизм та контркультура.
50. Неомарксизм та постмарксизм.
51. Криза марксизму після падіння «залізної завіси» та спроби його подолання.
52. Права соціально-політична думка як відповідь на лібертарні тенденції Нового Часу.
53. Аристократизм та егалітаризм у «правій» соціально-політичній думці.
54. Спроби впровадження правої ідеології у соціальну практику протягом ХХ ст.
55. «Нові праві» та «правий» вектор соціальної критики у сьогоденні.
56. Постколоніалізм, феміністичний та екологічний напрямки соціальної критики.
57. Спроби синтезу, виходу за дихотомію «правого» та «лівого».
58. Відкриття «нових нерівностей» та спроби їх подолання.
59. Глобальний рівень нерівностей та анти-, альтерглобалізм.
60. Гендерна нерівність, експлуатація та емансипація.
61. Актуалізація та осмислення екологічної проблематики у ХХ – на початку ХХІ ст.
62. Спроби відходу від класового підходу у «лівій» соціально-політичній думці.
63. Діалектика «правого» та «лівого» у критичних теоріях постмодерну.
64. Утопія у добу постмодерну.